

Lärrarhandledning till

GUNGA ÅT VÄSTER

mot Vädrets furste

Författare: Anna-Klara Mehlich
Illustratör: Sofia Falkenheim

LÄRARHANDLEDNING (ÅK 2-6)

Uppgifterna berör bland annat följande kunskapsmål för svenska i grundskolan (Lgr 11):

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Uppgifterna är övergripande frågor kring bokens innehåll, dess karaktärer och budskap med fokus på vänskap, mod, mångfald och miljöns betydelse. Modern forskning har visat att strukturerade samtal om texter ökar elevers läsförståelse. Syftet med lärarhandledningen är att ge en struktur för samtal kring boken och därigenom bidra till ökad läsförståelse, nyfikenhet och kreativitet.

Lärarhandledningen är uppdelad i olika delar oberoende av varandra. Välj de övningar som du tycker passar för elevernas ålder och mognad:

- Diskussionsuppgifter innan eleverna börjat läsa boken
- Handledning till bokens två första kapitel
- Diskussionsuppgifter när eleverna läst ut boken
- Skrivövningar
- Intervjuövningar
- Bildövningar

”Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas.”
Lgr 11

UPPGIFTER INNAN ELEVERNA BÖRJAT LÄSA BOKEN

Låt eleverna diskutera följande frågor med varandra och diskutera dem sedan i helklass.

1. Bokens utseende och titel

Vad föreställer illustrationen på framsidan? Vilka detaljer finns det i den?

Vilken känsla ger den?

Boken heter *Gunga åt Väster – mot Vädrets furste*. Vad kan menas med det?

Vad får titeln dig att tänka på?

Vad för slags bok tror du det är (spännande, rolig, skräck, mystisk etc)? Vad får dig att tro det?

2. Bokens uppbyggnad

Boken är uppdelad i tre delar och varje del har ett namn och en illustration.

Kan du hitta vad de tre delarna heter och vad deras illustrationer föreställer?

Innan första delen börjar finns en kort prolog, en förtext. Läs den. Vad

handlar den om? Varför tror du att den finns där? Vad känner du efter att ha läst den?

HANDLEDNING TILL BOKENS TVÅ FÖRSTA KAPITEL

1. Läs gemensamt

Läs de två första kapitlen i boken tillsammans. Det kan exempelvis ske genom högläsning då gruppen eller läraren turas om att läsa högt, parläsning då läsning sker parvis eller så kallad svansläsning. Svansläsning är en form av högläsning i stor eller liten grupp där det inte finns någon förutbestämd läsordning. Den som har lust fortsätter läsa när den föregående läsaren tystnar. Varje läsare läser minst en mening och max ett stycke.

2. Undersök okända ord och uttryck

När ni läser, stanna upp vid ord eller uttryck ni inte förstår. Läs om ordet, läs om hela meningen. Diskutera vad ordet kan betyda, om det finns ledtrådar i det som står i meningen och stycket ordet ingår i eller om ordet påminner om ett ord på ett annat språk.

3. Frågor att diskutera efter ni läst de två första kapitlen

- Vad är det för speciell natt då Aina mötte flickan i gungstolen?
- På vilket sätt var flickan annorlunda jämfört med andra barn Aina mött?
- Hur skulle du känt om du mött ett okänt barn i gungstolen mitt i natten samtidigt som det åskade och regnet öste ner utanför?
- Vad la flickan i Ainas hand?
- Vad fick Aina att ana att flickan lämnat rummet trots att mörkret gjorde att hon inte kunde se gungstolen?
- Varför hade Ainas morfar Alvin inte varit i sin säng då Aina sökt honom mitt i natten?
- Aina är rädd för sin släkting Oskaria. Varför då?
- Är du rädd för någon eller något? Hur gör du för att övervinna rädslan?
- Varför skriver Aina dagbok?
- Vad stod det på lappen Aina fått av flickan? Vad tror du det kan betyda?

4. Sammanfatta innehållet

Sammanfatta innehållet i de två första kapitlen. Vad hände i början, vad hände i mitten och vad hände i slutet?

DISKUSSIONSUPPGIFTER DÅ KLASSEN LÄST UT BOKEN

Låt eleverna diskutera följande frågor med varandra och diskutera dem sedan i helklass. (Ställ bara de frågor som du tycker passar för dina elevers ålder och mognad).

1. Övergripande frågor om boken

Vad tycker du om med boken? Finns det något du tycker speciellt mycket om? Finns det något du inte tycker om?

Nu när du vet vad boken handlar om, passar omslaget till boken?

Boken utspelar sig både i den lilla byn Solsäter i Dalsland och i Väster. Hur skulle du beskriva miljön runt huset där Ainas morfar bor? Hur skulle du beskriva Väster?

Vad tänker du nu kring bokens titel?

Vad tror du att författaren vill säga med boken? Finns det något eller några budskap?

2 Personer i boken

Vilka egenskaper har bokens huvudperson Aina? Hur är hennes relation till sin morfar? Hur tror du hon känner när hon tar sig fram genom årstiderna längs Skiftningarnas bäck?

Lovisa och Linus är Ainas bästa kompisar. Vad gör dem till så goda vänner? I nästan hela boken är Aina rädd för sin mormors syster Oskaria. Varför är hon det?

Huma heter flickan i gungstolen som söker upp Aina. Hur skulle du beskriva henne?

Vilket problem uppstår när Elmi kommer till Väster och följer med Aina och Huma?

I Väster bor Mone och hans son Rim. Mone är bra på att härma djur. Vilken betydelse har det i berättelsen?

Vid ett flertal tillfällen i Väster dyker en kvinna med grön rock upp. Vem är hon egentligen?

Om *Gunga åt Väster* skulle bli film och du skulle få en av rollerna, vilken roll skulle du passa för då? Varför? Vilken roll skulle du absolut inte vilja ha? Varför?

3. Teckenspråkets möjligheter

Aina kan teckenspråk eftersom hennes lillebror har en hörselnedsättning. I boken pratar Aina teckenspråk med Lovisa, Linus, Huma, Rim och Elmi. Ibland är det vara lättare att prata med varandra på teckenspråk än på talat språk. I vilka situationer pratar Aina teckenspråk med sina vänner? Kan du säga något på teckenspråk?

4. En julsaga

Gunga åt Väster utspelar sig från lucia till julafton. Trots det tycker Aina inte att det känns som att det snart är jul då hon är utomhus, varför?

Vilka julförberedelser gör Aina, morfadern, Lovisa och Linus? Vilket verkar

roligast? Firar du jul eller firar du någon annan högtid? Hur förbereder du dig inför den?

Aina får en gammal adventskalender av sin morfar. Vad är det för speciellt med den? Skulle du vilja ha en sådan kalender? Varför/varför inte?

Hur tror du Aina känner sig när hon går och lägger sig på julaftonskvällen?

5. Åskfröet – och kampen för miljön

Väster är landet som styr vädret och miljön. Klimatförändringar och miljö är ett viktigt tema i *Gunga åt Väster*. Hur märks det?

Hur märks det att vädret inte är som det brukar i Solsäter?

Varför är det så viktigt att Aina hittar Åskfröet?

Hur märks det i Väster?

Klimatförändringar är ett växande problem. Vad tror du händer om det inte stoppas?

Hur skulle du beskriva Vädrets furste?

Vad händer med Åskfröet i slutet av boken?

Vad kan du göra för att hjälpa till att rädda vår miljö?

6. Om rädslor och mod

Vi har alla rädslor inom oss. Aina kämpar med sina rädslor genom hela boken och hon visar stort mod, trots att hon själv ofta tvivlar på att hon har det inom sig.

Vad tror du får Aina att ta sig längs Skiftningarnas bäck och kämpa i det hårda vädret trots att hon är rädd, både för naturens krafter och att någon förföljer dem?

Till slut möter Aina Vädrets furste, hur skulle du känna om det var du som mötte honom?

Vad är du rädd för? Kan du visa när du bli rädd eller brukar du dölja det?

SKRIVÖVNINGAR

1. I boken hittar Aina sin mormors gamla dagbok. Där har mormodern skrivit ett meddelande till Aina, långt innan Aina var född. Föreställ dig att du skulle skriva ett brev eller ett meddelande till en släkting som ännu inte är född, kanske ett framtida barnbarn eller syskonbarn. Vad skulle du skriva då? Vad vill du berätta om ditt liv och vad vill du säga till det? Försökt att inte sitta och fundera, utan börja bara skriva! Det spelar ingen roll om du blir klar på den utsatta tiden eller ej!

2. Välj ut en av karaktärerna och skriv en berättelse om den som utspelar sig innan *Gunga åt Väster*. Vad gjorde Oskaria då? Eller Huma? Eller Vädrets furste? Välj en karaktär ur boken och fantisera fritt!

INTERVJUÖVNING

Arbeta två och två. En intervjuar medan den andra väljer en av bokens karaktärer och låtsas vara den. Den kan exempelvis vara Aina, morfadern, Lovisa, Linus, Huma, Elmi, Vädrets furste eller Oskaria. Intervjuaren funderar ut minst fem frågor att ställa till karaktären.

BILDÖVNINGAR

1. *Gunga åt Väster* har bara illustrationer på framsidan men du kan själv skapa illustrationer av en eller flera karaktärer, miljöer eller händelser utifrån din egen idé som du har skapat dig efter att ha läst boken. Det kan till exempel vara färden längs Skiftningarnas bäck, Oskarias rum där hon förvarar Åskfröet, fabriken Vädrets furste har eller då Åskfröet sänks ner i Västanhav. Gör en illustration utifrån dina tankar.

2. När du är klar, fundera på vad som fick dig att välja just det du gjorde. Prata med dina klasskamrater, hur tänkte de när de valde bland sina idéer?

Tips!

Det finns många webbplatser som ger tips på vad du kan göra för att tänka på miljön och bidra till en hållbar utveckling. Besök till exempel Naturskyddsföreningens webbplats, www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet och Världsnaturfondens WWF:s webbplats www.wwf.se/utbildning

Det finns många bra webbplatser där du kan lära dig teckenspråk. Till exempel UR:s webbplats, www4.ur.se/teckensprak och Stockholm Universitets webbplats www.ling.su.se/teckenspraksresurser/teckensprakslexikon

Mer om läsförståelse och strategier för att förstå texter, www.enlasandeklass.se

